

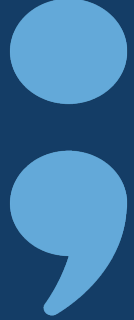
SAĐLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ

Güzel Dilimiz Türkçenin Olmazsa Olmazları: *Noktalama İşaretleri* ve *Yazım Kuralları*

Öđr. Gör. Hill AY
Türk Dili Bölümü

SUNUMUN İÇERİĞİ

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Hazırladığımız evrağın çimentosu sayabileceğimiz, olmazsa olmazımız olan, kendileri küçük ama işlevleri büyük işaretlerimiz...

YAZIM KURALLARI

Bir evrağın tuğlaları olan kelimelerimizi, sağlam olanlardan seçmemize yardımcı olacak kurallarımız...

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlenin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek üzere noktalama işaretleri kullanılır.

Noktalama işaretlerinden; *nokta, virgöl, noktalı virgöl, iki nokta, üç nokta, soru, ünlem, tırnak, ayraç ve kesme işaretleri* ait oldukları kelimelere bitişik olarak yazılır ve *kesme dışındaki* işaretlerden sonra bir harf boşluğu ara verilir.

YAZIM KURALLARI VE NOKTALAMA İŞARETLERİ NE İŞE Mİ YARAR?

Odamı yeşile boyamış.

O damı yeşile boyamış.

O, damı yeşile boyamış.

O da mı yeşile boyamış?

NOKTA

- **Cümlenin sonuna konur:**
Türk Dil Kurumu 1932 yılında kurulmuştur.
- **Bazı kısaltmaların sonuna konur:**
Alb. (albay), Dr. (doktor), Yrd. Doç. (yardımcı doçent), Prof. (profesör), Cad. (cadde), s. (sayfa), vb. (ve başkası, ve benzeri, ve benzerleri), Ar. (Arapça), İng. (İngilizce)
- **Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur:**
3. (nc), II. Mehmet, 20. Sokak
- **Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan, yalnızca sonuncu rakamdan sonra konur:**
3, 4, ve 5. maddeler; XV- XVI.yüzyıllar arasında
- **Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için kullanılır:**
Toplantı 09.45'te başlayacaktır.
- **Tarih yazarken nokta kullanılır:**
01.04.2022

VİRGÜL

- **Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır:**
Çalışmalar planlanmış, projeler hazırlanmış ve süreç tamamlanmıştır.
- **Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılır:**
Bakanlığımız, söz konusu iş ve işlemlere ilişkin tespit, denetim ve rehberlik çalışmalarını gerçekleştirerek vatandaşın sorunlarının hızla çözülmesi amacıyla çalışmalar yürütmektedir.
- **Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur:**
Fırtınadan, soğuktan, karanlıktan ve biraz da korkudan sonra bu sıcak, aydınlık ve sevimli odanın havasında erir gibi oldum.
(Halide Edip Adıvar)
- **Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır:**
Yöneticinin, izin işlemleri ile ilgili onayı alınmaktadır. (Burada virgül kullanılmadığı takdirde yöneticiye ait izin işlemleri anlamı ortaya çıkmaktadır.)
- **Zarf-fil eki almış kelimelerden sonra virgül kullanılmaz ancak birden fazla zarf-fil eki almış bir cümlede kullanılabilir:**
Faaliyetler belirlenen program doğrultusunda ilerlemekte olup iş süreçlerinde aksaklıklara izin verilmemektedir.
Kurumumuz süreçle ilgili gerekli işlemleri gerçekleştirmiş olup, tarafınıza ayrıca bilgilendirme yapılarak çalışmalar sonuçlandırılmış olacaktır.

. VİRGÜLÜN KULLANIMI

- Metin içinde ve, veya, yahut bağlaçlarından önce de sonra da virgül kullanılmaz.
- Tekrarlı bağlaçlardan (hem...hem de, ya...ya, ne...ne) önce ve sonra virgül kullanılmaz.
- Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan da/de bağlacından sonra virgül kullanılmaz.
- Şart ekinden (-sa/-se) sonra virgül kullanılmaz.

NOKTALI VİRGÜL

- **Cümle içinde virgüllerle birbirinden ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için kullanılır:**
Türkiye, İngiltere, Azerbaycan; Ankara, Londra, Bakü.
- **Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır:**
Yapılan incelemelerde kalem, silgi ve defter alınmadığı anlaşılmış; söz konusu malzemenin tedariki, dağıtımı ve kullanımı için çalışmalar başlatılmıştır.
- **İkiden fazla eşdeğer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenen sonra kullanılır:**
Kurumumuz; çalışanlarını, huzurlu iş ortamını önemseydiği kadar yürütmüş olduğu faaliyetlerin kalitesini artırmaya yönelik çalışmaları da gözardı etmemektedir.

ÜÇ NOKTA VE KISA ÇİZGİ

- Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine üç nokta kullanılır:

Yönetmelik'in 1'inci maddesinde yer alan "... güvenli elektronik imza kullanılarak elektronik ortamda veya ... Resmî yazışmalara ilişkin kuralları belirlemek..." ifadeleri çalışmanın amacını ortaya koymaktadır.

- Ve, ile, ila, -den , -e anlamlarını vermek üzere kısa çizgi kullanılır:

*Aydın-İzmir yolu, Türk-Alman ilişkileri,
Ural-Altay dil grubu,
Fen-Edebiyat Fakültesi,
09.30-10.30*

TIRNAK VE TEK TIRNAK KULLANIMI

- **Başka bir kimse ya da yazıdan olduğu gibi alınan sözler tırnak içinde aktarılır:**
Resmî Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 1'inci maddesinin ikinci fıkrasında "Bu yönetmelik, bütün kamu kurum ve kuruluşlarını kapsar." hükmü bulunmaktadır.
- **Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır:**
Bize iletilen mesajda "Söz konusu iş ve işlemler tarafınızca yapılacaktır." denilmektedir.
- **Cümle içinde eserlerin adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır:**
Bu kanun ile yeni bir "belge yönetimi" anlayışı ortaya çıkmıştır.
- **Tırnak içine alınan sözlerden sonra gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılmaz:**
"Devlet Memurları Kanunu"na, "Resmî Gazete"ye
- **Tek tırnak, tırnak içine alınmış bir cümlenin içindeki yeniden tırnak içine alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için kullanılır:**
"Söz konusu yönetmelik'in 1'inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan 'Bu yönetmelik, bütün kamu kurum ve kuruluşlarını kapsar.' hükmü gereğince idareler söz konusu kurallara uymak zorundadır."

YAY AYRAÇ VE KÖŞELİ AYRAÇ

- Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır:
Yürütülen işlemler çalışma takviminde belirlenen sürede (yıl sonuna kadar) tamamlanacaktır.
- Alıntılarda alınmayan kelimeler ve cümlelerin yerine kullanılan üç nokta yay ayraç içine alınabilir:
"(..) güvenli elektronik ortamda elektronik imza kullanılarak veya (..)"
- Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köseli ayraç kullanılır:
"Eğitim Planı" [Hizmet içi (28- 29 Mart 2022)] tamamlanmıştır.

KESME İŞARETİ

- **Şahıs, eser ve yaşanmış olay gibi özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır:**
Kurtuluş Savaşı'nı, Türkiye'mizin, Fransız'sınız, Türküm, Türkiye'deki, Çanakkale Boğazı'nın, Sait Halim Paşa Yalısı'ndan, Resmî Gazete'de, Millî Eğitim Temel Kanunu'na, Telif Hakkı ve Satış Yönetmeliği'ni, vb.
- **Belli bir kanun, tüzük, yönetmelik kast edildiğinde büyük harfle yazılan kanun, tüzük, yönetmelik sözlerinin ek alması durumunda kesme işareti kullanılır:**
Bu Kanun'un 17. maddesinin (c) bendi...
Yukarıda adı geçen Yönetmelik'in 2'nci maddesine göre...
- **Kişi adlarına getirilen saygı ve ünvan sözleri kesmeyle ayrılır:**
Ali Bey'e, Milli Eğitim Bakanı'na, Hülya Hanım'a vb.

KESME İŞARETİ

- **Sayılarla gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılır:**
1985'te, 8'inci madde, 2'nci kat, 9,65'lik, 657'yle
- **Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılır:**
*Başvurular 17 Aralık'a kadar sürecektir.
Atatürk, 1919 senesi Mayıs'ın 19'uncu günü Samsun'a çıkmıştır.
27 Kasım 2022 Cuma'ya kadar raporun tamamlanması gerekmektedir.*
- **Kısaltmalara gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılır:**
TBMM'nin, TDK'nin, BM'de, ABD'de, TV'ye

KESME İŞARETİ

- Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturma, iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle **ayrılmaz**:

Cumhurbaşkanlığına, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Gelir İdaresi Başkanlığının, Danışma Kurulundan, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Başkanlığında

- Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra getirilen diğer ekler kesme işaretiyle **ayrılmaz**:

Türklük, Türkleşmek, Türkçü, Türkçülük, Türkçe, Müslümanlık, Hristiyanlık, Avrupalı, Avrupalılaştırmak, Konyalı, Mehmetler, Türklerin, Türklüğün, Türkleşmekte, Türkçenin, Müslümanlıktan vb.

Anladık mı görelim...

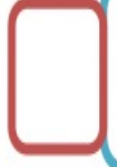
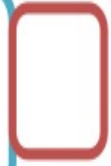
1	Nokta	4	İki nokta	7	Yay ayraç	10	Ünlem
2	Soru işareti	5	Eğik çizgi	8	Noktalı virgül	11	Uzun çizgi
3	Tırnak işareti	6	Virgül	9	Kesme işareti	12	Kısa çizgi
		13	Üç nokta				

☐	Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.	☐	Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur.
☐	Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur.	☐	Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
☐	Bilinmeyen, kesin olmayan, şüpheli karşılanan durumlar için yay ayraç içinde kullanılır.	☐	Alay, kinaye, küçümseme anlamı kazandırmak için yay ayraç içinde kullanılır.
☐	<i>Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e</i> anlamlarını vermek için kullanılır.	☐	Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.
☐	Dizeler yan yana yazıldığında aralarına konur.	☐	Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.
☐	Özel olarak vurgulanmak istenen sözler için kullanılır.	☐	Kişi adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur.
☐	Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.		

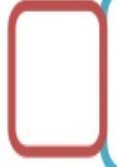
Okullar 21-01-2022 Cuma günü kapanacak.

Reşat Nuri'nin "Yaprak Dökümü" romanını çok beğendim.

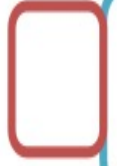
Ahmet yarışmayı 3'üncü olarak tamamlamış.

Ben 2007 yılında Konya Lisesi'nden mezun oldum.

Annemi- en sevdiğim insanı- çok özledim.

Sınavımız pazar günü 13:30'da başlayacak.

Bu zeki (?) çocuk tüm parasını bir günde harcayıp bitirmiş.

İş, oluş, durum, hareket bildiren kelimelere fiil (eylem) denir.

Okuldan 82,4 not ortalamasıyla mezun oldum.

Başarılı olmanın tek şartı şudur; çalışmak.

Tiyatro kulübüne Ayşe( ) Kemal ve Hasan( )
müzik kulübüne Esra( ) Fatma ve Ali katıldı.

Başarının pek çok kuralı vardır( ) düzenli
çalışmak( ) hedef belirlemek( ) sabretmek( )

Atatürk( )ün ( )Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.( )
sözü bize çok şey anlatıyor.

Konya( )ya ( )doğup büyüdüğüm şehre( ) yıllar
sonra dönmek beni çok heyecanlandırdı.

At ölür ( ) meydan kalır ( ) yiğit ölür ( ) şan kalır.

Mehmet Rauf( )un ( )Eylül( ) romanını
üniversitedeyken okumuştum.

Dışarıda eşsiz bir deniz manzarası ( ) tertemiz
bir hava ( ) yemyeşil ormanlar ( )

21 ( ) 01 ( ) 2022 Cuma günü saat 11 ( )30( )da
karnemizi alacağız.

İyi bir lise kazanmak için ( )azim( ) çok
önemlidir.

Bu akşamki Konyaspor ( ) Sivasspor maçıını
Cüneyt Çakır( )ın yöneteceği açıklandı.

Evet ( ) soruya doğru cevap veren Ahmet( )ti.

Yaşasın ( ) sonunda ben de ev sahibi oldum ( )

Türk Dil Kurumunun çıkarmış olduğu Türkçe( )
İngilizce sözlüğü ne zaman alacaksın ( )

Hacivat ( )
( ) Sen beni mi oyalıyorsun Karagöz ( )üm( )

LGS ( )de 8( ) sınıf konularından hangilerinin
sorulacağını bilmiyorum( )

Bu davaya Av( ) Özlem Hanım( )ın da dahil
olduğunu sonradan öğrendik.

“ İnsanoğlu bir gün virgl kaybetti; söyledikleri birbirine karıştı. Noktayı kaybetti; düşünceleri uzayıp gitti, ayıramadı onları. nlem işaretini kaybetti bir gün de; sevincini, öfkesini, bütün duygularını kaybetti. Soru işaretini kaybetti bir başka gün; soru sormayı unuttu. Her şeyi olduğu gibi kabul eder oldu. İki noktayı kaybetti bir başka gün; hiçbir aēıklama yapamadı. Hayatının sonuna geldiğinde elinde sadece tırnak işareti kalmıştı. İēinde de başkalarının düşünceleri vardı yalnızca.”

Alex Kanevsky

II. Bölüm

Yazım Kuralları

Bir evrağın tuğlaları olan kelimelerimizi,
sağlam olanlardan seçmemize yardımcı olacak
kurallarımız...

"Bir kent yaşamında trafik kuralları ne denli önemliyse, bir metin açısından da yazım kuralları o denli önemlidir.

Trafik işaretlerinin olmadığı bir kentte yaşam altüst olur, yaşamak zorlaşır.

Yazım kurallarına uyulmayan yazıda da durum buna benzer, cümleleri anlamak zorlaşır hatta hiç mümkün olmaz."

YAZIM KURALLARI

Bağlaç Olan ki'nin Yazılışı

- Bağlaç olan *ki* ayrı yazılır:

bilmem ki, demek ki, kaldı ki vb.

Türk dili, dillerin en zenginlerindedir; yeter ki bu dil, şuurla işlensin. (Atatürk)

Geçmiş zaman olur ki hayali cihan değer.

- Birkaç örnekte *ki* bağlacı kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır:

belki, çünkü, hâlbuki, mademki, meğerki, oysaki, sanki. Bu örneklerden *çünkü* sözünde ek aynı zamanda küçük ünlü uyumuna uymuştur.

- Şüphe ve pekiştirme göreviyle kullanılan *ki* sözü de ayrı yazılır:

Ders bitti, zil çaldı mı ki?

Seni öyle göresim geldi ki!

YAZIM KURALLARI

Ek Olan -ki'nin Yazılışı (Sıfat Yapan -ki)

- Sıfat türeten -ki eki doğrudan isme veya ismin hâllerinden birine eklenir. Ek olan bu -ki'yi cümleden çıkarınca anlamda daralma/bozulma meydana gelir.

Evdeki hesap çarşıya uymadı.

Camdaki çiçekler solmuş.

Kapıdaki isim okunmayacak kadar silinmiş.

İlgi Zamiri Olan -ki'nin Yazılışı

- İlgi zamiri eki, bağlaç olan *ki* ile karıştırılmamalıdır. Bağlaç olan *ki* -mademki ve sanki gibi istisnalar dışında- ayrı yazılır ve kaldırıldığında cümlenin anlamı pek değişmez. İlgi zamiri eki -ki kaldırıldığında ise cümle ya anlamsız hale gelir ya da apayrı ve kastedilmeyen bir anlam kazanır:

*Her gün gel **ki** bir şeyler öğrenesin. (Bağlaç)*

*Ne **ki** bu? (Bağlaç)*

*Senin çizimin de çok güzel ancak Ayşe'nin**ki** şahane olmuş. (İlgi zamiri. Ayşe'nin çizimi.)*

- İlgi zamiri eki, isimden sıfat türeten -*ki* eki ile de karıştırılmamalıdır. İlgi zamiri eki olan -ki'den önce -*im*, -*in* gibi aidiyet bildiren ekler gelir. Sıfat türeten -ki eki ise doğrudan isme veya ismin hâllerinden birine eklenir:

Evdeki hesap çarşıya uymadı. (sıfat)

*Okulda sular kesilmiş ama aynı sokakta olmasına rağmen evimizin**ki** akıyor. (İlgi zamiri. Evimizin suyu)*

Çocukça bir ipucu !

Ki

Kelimenin sonuna
-ler eki gelebiliyorsa
BITİŞİK

Kelimenin sonuna
-ler eki gelemiyorsa
AYRI

Evdeki hesap çarşıya uymaz.
Duydum ki beni unutmuşsun.

YAZIM KURALLARI

Bağlaç Olan da / de'nin Yazılışı

- Bağlaç olan *da / de* **ayrı yazılır** ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyar:

Kızı da geldi gelini de.

Durumu oğluna da bildirdi.

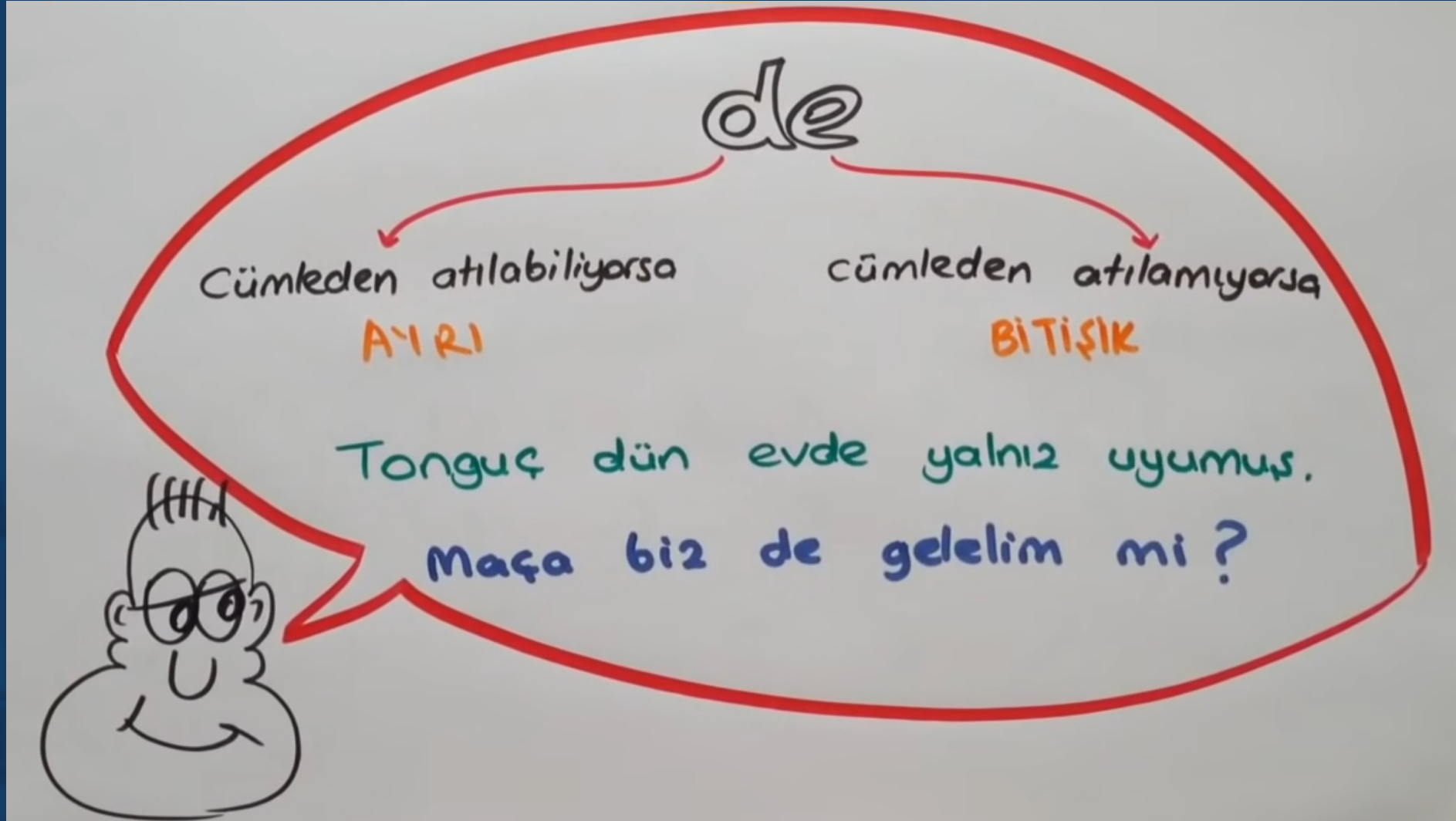
Sen de mi kardeşim?

Güç de olsa.

Konuşur da konuşur.

- Ayrı yazılan *da / de* hiçbir zaman *ta / te* biçiminde yazılmaz: *Gidip de gelmemek var, gelip de görmemek var* (*Gidip te gelmemek var, gelip te görmemek var* değil.)
- *Ya* sözüyle birlikte kullanılan *da* ayrı yazılır: *ya da*
- *Da / de* bağlacını kendisinden önceki kelimedenden kesme ile ayırmak yanlıştır: *Ayşe de geldi.* (*Ayşe'de geldi* değil.)

Çocukça bir ipucu !

YAZIM KURALLARI

Sayıların Yazımı

- Harflerle yazılan tüm sayılar ticari işlemler dışında ayrı yazılmalıdır.

*Dünkü toplantıda **yirmi dokuz** kişi vardı.*

- Sayılara gelen ekleri yazarken ses olaylarına dikkat edilmelidir.

1'de, 2'de, 3'te, 4'te, 5'te...

1'inci, 2'nci, 3'üncü, 6'nci, 9'uncu...

YAZIM KURALLARI

Kısaltmalar

- Kuruluş, ülke, kitap, dergi ve yön adlarının kısaltmaları **her kelimenin ilk harfinin büyük olarak** yazılmasıyla yapılır: *TBMM* (Türkiye Büyük Millet Meclisi), *TDK* (Türk Dil Kurumu) vb.
- Ancak bazen kelimelerin, özellikle son kelimenin birkaç harfinin kısaltmaya alındığı da görülür. Bazen de aradaki kelimelerden hiç harf alınmadığı olur. Bu tür kısaltmalarda, kısaltmanın akılda kalabilmesi için yeni bir kelime oluşturma amacı güdülür: *BOTAŞ* (Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi), *İLESAM* (İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği), *TÖMER* (Türkçe Öğretim Merkezi) vb.
- Gelenekleşmiş olan ***T.C.* (Türkiye Cumhuriyeti) ve *T.* (Türkçe)** kısaltmalarının dışında **büyük harflerle yapılan kısaltmalarda nokta kullanılmaz.**

YAZIM KURALLARI

Kısaltmalar

- **Küçük harflerle** yapılan kısaltmalara getirilen eklerde **kelimenin okunuşu** esas alınır: *cm'yi, kg'dan, mm'den*.
- **Büyük harflerle** yapılan kısaltmalara getirilen eklerde ise **kısaltmanın son harfinin okunuşu** esas alınır: *BDT'ye, TDK'den, THY'de, TRT'den, TL'nin* vb. Ancak kısaltması büyük harflerle yapıldığı hâlde bir kelime gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın okunuşu esas alınır: *ASELSAN'da, BOTAŞ'ın, NATO'dan, UNESCO'ya* vb.

UYARI: Numara sözünün kısaltması da kelime gibi okunduğundan getirilecek olan ek okunuşa göre getirilecektir: *No.lu, No.suz*

Kısaltmalar

- Sert ünsüzle biten kısaltmalar, ek aldıkları zaman okunuşta sert ses yumuşatılmaz: *AGİK'in* (AGİĞ'in değil), *CMUK'un* (CMUĞ'un değil), *RTÜK'e* (RTÜĞ'e değil), *TÜBİTAK'in* (TÜBİTAĞ'in değil) vb.
- Ancak *birlik* kelimesiyle yapılan kısaltmalarda söyleyişte *k*'nin yumuşatılması normaldir: *ÇUKOBİRLİK'e* (söylenişi ÇUKOBİRLİĞE), *FİSKOBİRLİK'in* (söylenişi FİSKOBİRLİĞİN) vb.

YAZIM KURALLARI

Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler

- Özgün biçimleri tek heceli bazı Arapça kökenli kelimeler *etmek, edilmek, eylemek, olmak, olunmak* yardımcı filleriyle birleşirken ses düşmesine, ses değişmesine veya ses türemesine uğradıklarında bitişik yazılır: *emretmek, menolunmak, cemetmek, kaybolmak; darbetmek, hamdetmek, affetmek, hissetmek, reddetmek* vb.
- *-a, -e, -ı, -i, -u, -ü* zarf-fil ekleriyle; *bilmek, vermek, kalmak, durmak, gelmek* ve *yazmak* filleriyle yapılan tasvirî filler bitişik yazılır: *düşünebilmek, sevebilmek; alıvermek, gülüvermek; uyuyakalmak; gidedurmak, yazadurmak; çıkagelmek, süregelmek; düşeyazmak, öleyazmak* vb.
- **Somut olarak yer bildirmeyen** *alt, üst* ve *üzeri* sözlerinin sona getirilmesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *ayakaltı, bilinçaltı, gözaltı* (gözetim), *şuuraltı; akşamüstü, ayaküstü, gerçeküstü, ikindiüstü, olağanüstü, suçüstü, yüzüstü, akşamüzeri, ayaküzeri* vb.
- Ara yönleri belirten kelimeler bitişik yazılır: *güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı, kuzeydoğu*.

YAZIM KURALLARI

Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler

- Dilimizde her iki ögesi de asıl anlamını koruduğu hâlde yaygın bir biçimde **gelenekleşmiş olarak** **bitişik yazılan** kelimeler de vardır:
  - a) Baş sözüyle oluşturulan sıfat tamlamaları: *başbakan, başçavuş, başeser, başhekim, başhemşire, başkahraman, başkent, başkomutan, başköşe, başmüfettiş, başöğretmen, başparmak, başpehlivan, başrol, başsavcı, başyazar* vb.
  - b) Bir topluluğun yöneticisi anlamındaki *başı* sözüyle oluşturulan belirtisiz isim tamlamaları: *aşçıbaşı, binbaşı, çarkçıbaşı, çeribaşı, elebaşı, onbaşı, ustabaşı, yüzbaşı* vb.
  - c) *Ağa, baba, bey, efendi, hanım, nine* vb. sözlerle kurulan birleşik kelimeler: *ağababa, ağabey, beyefendi, efendibaba, hanımanne, hanımefendi, hacıağa, kadınnine, paşababa* vb.
  - d) »*Biraz, birçok, birçoğu, birkaç, birkaçı, birtakım, herhangi, hiçbir, hiçbirisi*» gibi belirsizlik sıfat ve zamirleri de gelenekleşmiş, olarak **bitişik yazılır**.
- *Ev* kelimesiyle kurulan birleşik kelimeler **bitişik yazılır**: *aşevi, bakımevi, basımevi, doğumevi, gözlemevi, huzurevi, konukevi, orduevi, öğretmenevi, polisevi, yayınevi* vb.

YAZIM KURALLARI

Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler

- *Hane, name, zade* kelimeleriyle oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *çayhane, dersane, kahvehane, yazıhane; beyanname, kanunname, seyahatname, siyasetname; amcazade, dayızade, teyzezade* vb.
- Arapça kurala göre oluşturulan sözler bitişik yazılır: *aliyyülâlâ, cefelkalem, darülaceze, darülfünun, daüssıla, fevkalade, fevkalbeşer, hıfzıssıhha, hüvelbakî, şeyhülislam, aleykümselem, Allahualem, Bismillah, fenafillah, fısebilillah, hafazanallah, inşallah, maşallah, velhasıl* vb.
- **Kanunda bitişik geçen veya bitişik olarak tescil ettirilmiş** olan kuruluş adları bitişik yazılır: *İçişleri, Dışişleri, Genelkurmay, Yükseköğretim Kurulu, Açıköğretim Fakültesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi* vb.

YAZIM KURALLARI

Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler

Uyarı:

- İkilemeler ayrı yazılır: *adım adım, ağır ağır, akın akın, allak bullak, aval aval (bakmak), çeşit çeşit, derin derin, gide gide, güzel güzel, takım takım, tıkr tıkr, yavaş yavaş, kırk elli (yıl), üç beş (kişi), yüz yüz elli (yıllık) vb.*
- *m* ile yapılmış ikilemeler de ayrı yazılır: *at mat, çocuk mocuk, dolap molap, kapı mapı, kitap mitap vb.*
- İsim durum ekleri ve iyelik ekiyle yapılan ikilemeler de ayrı yazılır: *baş başa, diz dize, el ele, göz göze, iç içe, omuz omuza, yan yana; baştan başa, daldan dala, elden ele, günden güne, içten içe, yıldan yıla; başa baş, bire bir (ölçü), dişe diş, göze göz, teke tek; ardı ardına, boşu boşuna, günü gününe, peşi peşine, ucu ucuna vb.*

YAZIM KURALLARI

Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler

- *Etmek, edilmek, eylemek, olmak, olunmak* yardımcı fiilleriyle kurulan birleşik fiiller, ilk kelimesinde herhangi **bir ses düşmesi veya türemesine uğramazsa** ayrı yazılır: *alt etmek, arz etmek, azat etmek, dans etmek, el etmek, göç etmek, ilan etmek, kabul etmek, kul etmek, kul olmak, not etmek, oyun etmek, söz etmek, terk etmek, var olmak, yok etmek, yok olmak* vb.
- Birleşme sırasında **kelimelerinden hiçbiri veya ikinci kelimesi anlam değişikliğine uğramayan** birleşik kelimeler ayrı yazılır: *el kitabı, kara yolu, hava yolu, baş ağrısı, dolma kalem, alt geçit, iş birliği, iş bölümü, yer çekimi, dil bilgisi, ruh bilimi, kuru incir, deve dikenini, kuş üzümü, fındık faresi, meyve sineği, ateş böceği, köpek balığı, muhabbet kuşu, hava küre, taş küre, maden suyu, çetin ceviz, eski toprak, gece yarısı, gün ortası, hafta başı* vb.
- *-r / -ar / -er, -maz / -mez ve -an / -en* sıfat-fil ekleriyle kurulan sıfat tamlaması yapısındaki birleşik kelimeler ayrı yazılır: *bakar kör, çalar saat, çıkar yol, döner sermaye, güler yüz, koşar adım, yazar kasa, yeter sayı; çıkmaz sokak, görünmez kaza, tükenmez kalem* vb.

YAZIM KURALLARI

Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler

- *Dış, iç, sıra* sözleriyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır: *ahlak dışı, çağ dışı, din dışı, kanun dışı, olağan dışı, yasa dışı; ceviz içi, hafta içi, yurt içi; akli sıra, ardi sıra, peşi sıra, yanı sıra* vb.
- **Somut olarak yer belirten** *alt* ve *üst* sözleriyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır: *deri altı, su altı, toprak altı, yer altı (yüzey); böbrek üstü bezi, tepe üstü (en yüksek nokta)* vb.
- *Alt, üst, ana, ön, art, arka, yan, karşı, iç, dış, orta, büyük, küçük, sağ, sol, peşin, bir, iki, tek, çok, çift* sözlerinin **başına getirilmesiyle oluşturulan** birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır: *alt kurul, alt yazı; üst kat, üst küme; ana bilim dalı, ana dili; ön söz, ön yargı; art damak, art niyet; arka plan, arka teker; yan cümle, yan etki; karşı görüş, karşı oy; iç savaş, iç tüzük; dış borç, dış hat; orta kulak, orta oyunu; büyük dalga, büyük defter; küçük harf, küçük parmak; sağ açık, sağ bek; sol açık, sol bek; peşin fikir, peşin hüküm; bir hücreli; iki anlamlı, iki eşeyli; tek eşli, tek hücreli; çok düzlemli, çok hücreli; çift ayaklılar, çift kanatlılar* vb.

YAZIM KURALLARI

Hece Yapısı ve Satır Sonunda Kelimelerin Bölünmesi

- Türkçede kelime içinde iki ünlü arasındaki ünsüz, kendinden sonraki ünlüyle hece kurar: *a-ra-ba*, *bi-çi-mi-ne*, *in-sa-nın*, *ka-ra-ca* vb.
- Kelime içinde yan yana gelen iki ünsüzden ilki kendinden önceki ünlüyle, ikincisi kendinden sonraki ünlüyle hece kurar: *al-dı*, *bir-lik*, *sev-mek* vb.
- Kelime içinde yan yana gelen üç ünsüz harften ilk ikisi kendinden önceki ünlüyle, üçüncüsü kendinden sonraki ünlüyle hece kurar: *alt-lık*, *Türk-çe*, *kork-mak* vb.
- Batı kökenli kelimeler, Türkçenin hece yapısına göre hecelere ayrılır: *band-rol*, *kont-rol*, *port-re*, *prog-ram*, *sant-ral*, *sürp-riz*, *volf-ram* vb.
- Türkçede satır sonunda kelimeler bölünebilir fakat heceler bölünemez. Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna **kısa çizgi (-)** konur.

Burasını ilk defa görüyormuş gibi duvarlara, perdelere, möblelere, eşyalara bakıyor, hayret ediyordu. Bütün bu muhitte Türk hayatına, Türk ruhuna ait bir gölge, bir çizgi bile yoktu. Birden Bursa'daki çocukluğunun geçtiği babaevini hatırladı; sofada rahat ve beyaz örtülü divanlar vardı. (Ömer Seyfettin)

YAZIM KURALLARI

Hece Yapısı ve Satır Sonunda Kelimelerin Bölünmesi

- İlk heceden sonraki heceler ünsüzle başlar. Bitişik yazılan kelimelerde de bu kurala uyulur: *ba-şöğ-ret- men, il-ko-kul, Ka-ra-os-ma-noğ-lu* vb.
- Ayırmada satır sonunda ve satır başında tek harf bırakılmaz:

..... *u-*
çurtma değil, ...
..... *uçurt-*
ma;

..... *müdafa-*
a değil,
..... *müda-*
faa;

- Kesme işareti satır sonuna geldiğinde yalnız kesme işareti kullanılır; ayrıca çizgi kullanılmaz.

..... *Edirne'*
nin.....

Yanlığı var mı? Bakalım...

3 Eylül pazar günü doğum günümdü. Elimde Bülbülün Kırk Şarkısı Romanı, dilimde bir kaç şiir... Buğulanmış pencereden Galata kulesine doğru bakıyorum. Git gide soğuyan hava pencereye yazdıklarımı an be an yok ediyor. Acem bûselik makamından bir ezgi geliyor kulağıma. Birtürlü anlam veremediğın bir ses daha var zihnimde. Çok bilmiş mısraların zihnimi haps ettiğini düşünüyorum. Gök delende değilim ama camımda ki buğuya bulutlarda eşlik ediyor. Çal çene bir arkadaşımda yokki bu sessizliğı gelsin, bozsun. Bir çayevi gözüme ilişiyor. Soğuşu gözealıp iniyorum aşağıya.

Doğrusunu görelim...

3 Eylül Pazar günü doğum günümdü. Elimde Bülbülün Kırk Şarkısı romanı, dilimde birkaç şiir... Buğulanmış pencereden Galata Kulesine doğru bakıyorum. Gitgide soğuyan hava pencereye yazdıklarımı anbean yok ediyor. Acembûselik makamından bir ezgi geliyor kulağıma. Bir türlü anlam veremediğim bir ses daha var zihnimde. Çokbilmiş mısraların zihnimi hapsettiğini düşünüyorum. Gökdelende değilim ama camımdaki buğuya bulutlarda eşlik ediyor. Çalçene bir arkadaşım da yok ki bu sessizliği gelsin, bozsun. Bir çayevi gözüme ilişiyor. Soğuğu göze alıp iniyorum aşağıya.

Anladık mı görelim...

Cümleler	Doğru	Yanlış	Görevi
Vazoda ki güller çok güzelmiş.		XXXX	Sıfat yapan ki
O kadar susadım ki ağzım kurudu.	XXXX		Bağlaç
Ağaç da kedi var. ağaçta		XXXXX	Ek olan -de
Kimiziyıda seviyormuş.		XXXXX	bağlaç
Beni anlamıyor mu?	XXXX		

Cümleler	Doğru Yazılış
Bu sabah ta onunla karşılaştık.	.....sabah da
Öğrenciler Perşembe günü pikniğe gidiyor.	perşembe
Okulun arka bahçesinede çam fidanı dikildi.	...arka bahçesine de
Arkadaşım Burak'ta bize yardımcı oldu.	....Burak da.....
Onu şimdi arasammı ki bir türlü karar veremedim.	....arasam mı ki....
Önümüzde ki hafta aynı gün aynı yerde buluşalım.	Önümüzdeki hafta
Yola yarın yada sonra ki gün çikalım mı?	...ya da ....sonraki gün

Cümleler	Bağlaç olan ki	İlgi Zamiri -ki	Sıfat Yapan -ki
Buradaki ev Ayşelerinmiş.			XXXX
Demek ki iyi biriymiş.	XXX		
Bizimki ortalarda görünmüyor.		XXX	
Evin duvarları boyandı, bahçeninki de boyanacak.		XXX	
Karşıdaki evler yeni galiba.			XXXX
Başına bir şey gelse de bize anlatmaz ki!	XXX		
Evdeki hesap çarşıya uymaz.			XXX

Cümleler	Doğru Yazılışı
TDK'nın Yazım Kılavuzu'nu aldım.	TDK'nin
T.B.M.M. Eylül ayında yeni döneme başladı.	TBMM
Bu karpuz 5 kg'den fazla gelmez.	KG'DAN
Babam yıllardır THY'nda çalıştı.	THY'DE
MEB'da çalışmalar devam ediyor.	MEB'DE
ABD'ne gidiyorum.	ABD'YE
Abim SBÜ'nin mezunlarından.	SBÜ'NÜN

Yazımı Karıştırılan Kelimeler

• Resmî Yazışmalarda Yanlış Kullanılan Kelimeler

Yanlış	Doğru	Yanlış	Doğru
Acenta	Acente	Hastahane	Hastane
Alt yapı	Altyapı	Herbiri, Her biri, Her hangi	Herhangi
Ardarda	Art arda	Herşey	Her şey
Arttırmak	Artırmak	Hizmetiçi	Hizmet içi
Askari	Asgari	Hukuğu	Hukuku
Asvalt	Asfalt	İçerde	İçeride
Ahçı, Aşçı	Aşçı	İnsiyatif	İnisiyatif
Ayrıyeten, Ayrıyetten	Ayrıca	İşbirliği	İş birliği
Ayrıca Azerbaycan	Azerbaycan	İtibariyle	İtibariyla
Baş hekim	Başhekim	İzalasyon	İzolasyon
Bir biri	Birbiri	Kayıt etmek	Kaydetmek
Bir çok	Birçok	Klavuz	Kılavuz
Bir kaç	Birkaç	Kırahathane, Krathane	Kıraathane
Birşey	Bir şey	Kominikasyon, Komünükasyon	Komünikasyon
Bir takım	Birtakım	Küsür	Küsür Küsur
Bu gün	Bugün	Laboratuar, Labratuvar, Labaratuar	Laboratuvar
Burda	Burada	Lağv etmek	Lağvetmek
Deyinmek	Değınmek	Mataryel	Materyal
Derc etmek	Dercetmek	Mebla	Meblağ
Diyaspora	Diaspora	Metod, Method	Metot
Direk	Direkt	Mevzuatlar	Mevzuat
Döküman	Doküman	Mezkür, Meskür	Mezkür
Döndermek	Döndürmek	Milletler arası	Milletlerarası
Entellektüel	Entelektüel	Muhattap	Muhatap
Erezyon	Erozyon	Mütevazi	Mütevazı
Evraklar	Evrak	Müddet	Mühlet
Fesih etmek	Feshetmek	Mütahit	Müteahhit
Göz altı	Gözaltı	Mütaakip Müteakip	Müteakip
Gece kondu	Gecekondu	Nufüs Nüfus	Nüfus

Yazımı Karıştırılan Kelimeler

• Resmî Yazışmalarda Yanlış Kullanılan Kelimeler

Yanlış	Doğru
Olağan üstü	Olağanüstü
Orjinal	Orijinal
Ortadoğu	Orta Doğu
Öge	Öge
Parakende	Perakende
Personeller	Personel
Proğram	Program
Provakasyon	Provokasyon
Rakkam	Rakam
Satınalma	Satın alma
Sebeb	Sebeup
Sevketmek	Sevk etmek
Seyehat	Seyahat
Sezeryan	Sezaryen
Suç üstü	Suçüstü
Şifai	Şifahi
Sözkonusu	Söz konusu
Sipiker	Spiker
Şöför	Şoför
Tahüt	Taahhüt
Taktir	Takdir
Tasviye	Tasfiye
Tastik	Tasdik
Tekrardan	Tekrar
Tebli	Tebliğ
Tebellü	Tebellüğ
Tensib	Tensip
Tesbit	Tespit
Teşfik	Teşvik
Taşaron	Taşeron

Yanlış	Doğru
Ünvan ★	Unvan
Ultimatom, Ültümaton	Ültimatom
Ünüverste, Ünversite	Üniversite
Uslup	Üslup
Üzre	Üzere
ve ya	Veya
yada	Ya da
Yalніх	Yanlış
Yalnız	Yalnız
Yasa dışı	Yasadışı
Yeralmak	Yer almak
Yövmiye	Yevmiye
Yükseköğrenim, Yüksek öğretim	Yükseköğretim

SUNUMUN MEMBASASI

- TDK Sözlükleri
- TDK Yazım Kılavuzu

**Eđitime katılımınız
ve
beni dinlediđiniz
için teŖekkr
ederim.**

